

ชื่อวิทยานิพนธ์	: การศึกษาเรื่องมารในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท
ผู้วิจัย	: พระมหาวิชัย กิตฺติวณฺโณ (เสาพะเนา)
ปริญญา	: พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์	
	: พระมหาเสรี พุทฺธรฤจิโต, ป.ธ.๔,พธ.บ.,M.A.,Dh.D.
	: ผศ.ดร. สมบูรณ์ ตันยะ,กศ.บ.,กศ.ม.,กศ.ด.
	: ดร. ประพันธ์ ศุภษร, ป.ธ.๗,พธ.บ.,ศศ.ม., พธ.ด.
วันสำเร็จการศึกษา	: ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๖

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ มีวัตถุประสงค์การวิจัย ๓ ประการคือ (๑) เพื่อศึกษามารในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท(๒)เพื่อศึกษาบทบาทของมารในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท (๓) เพื่อศึกษาการปฏิบัติเพื่อการหลุดพ้นจากมารในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท โดยศึกษาจากพระไตรปิฎก อรรถกถา หนังสือ ตำราที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษามารในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทพบว่า

มารในพระวินัยปิฎกมีลักษณะเป็นนามธรรมที่มีความเคียดแค้นแรงด้วยจะให้สัตว์ตกอยู่ภายใต้อำนาจการครอบงำของตนและผลักดันให้ประกอบในอกุศลกรรมมารในพระสุตตันตปิฎกมีลักษณะเป็นรูปธรรมมีตัวตนดำเนินด้วยเรื่องราวและกลวิธีที่ลึกลับซับซ้อนด้วยเล่ห์เหลี่ยมชั้นเชิงล่อหลอกด้วยกลอุบายให้เกิดความไขว้เขวสับสนในพฤติกรรมตามจิตอหังสาของแต่ละบุคคลซึ่งจะปรากฏเป็นเทวดาคนสัตว์มารในพระอภิธรรมปิฎกมีลักษณะเป็นนามธรรม มีความละเอียดลึกซึ้งทำให้เข้าใจผิดมี ๕ ประเภทคือ กิเลสมาร ขันธมาร อภิสังขารมาร เทวบุตรมาร และมัจจุมาร

บทบาทของมารในพระไตรปิฎกที่ปรากฏอย่างชัดเจนคือ กิเลสมาร เหนียวรั้งขัดขวางไม่ให้ทำความดี และกระตุ้นหรือผลักดันให้สัตว์ประกอบกรรมชั่ว ขันธมารปิดบังความจริงล่อหลอกให้ลุ่มหลงอยู่ในความประมาท บิภคินเบียดเบียนด้วยอาพาธเป็นต้น อภิสังขารมาร เข้าปรุงแต่งจิตให้คิดพูดทำกรรมหนักเป็นอุปสรรคขัดขวางการบรรลุธรรม ปรุงแต่งจิตให้หลงผิดและยึดติดในธรรม เทวบุตรมาร ห้ามปรามขัดขวางการทำความดีโดยเฉพาะในการปฏิบัติธรรมและ

ทำลายจิตไม่ให้เกิดสมาธิให้หวาดหวั่นสะดุ้งกลัว ด้วยนิมิตหรือเครื่องหมายอันประหลาด มัจจุร ด้วยเข้ามาทำลายชีวิตให้มนุษย์หวาดกลัว และตัดโอกาสการทำความดีหรือบรรลุธรรม

การปฏิบัติเพื่อหลุดพ้นจากมารทั้ง ๕ คือ (๑) กิเลสมาร ด้วยอริยมรรคมีองค์ ๘ มี สัมมาทิฐิ ความเห็นชอบ สัมมาสังกัปปะ ความดำริชอบ สัมมาวาจา เจรจาชอบ สัมมากัมมัත්ตะ กระทำชอบ สัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีพชอบ สัมมาวายามะ พยายามชอบ สัมมาสติ ระลึกรชอบ สัมมาสมาธิ ตั้งจิตมั่นชอบ (๒) ขันธมารด้วยการพิจารณาเบญจขันธ์โดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา (๓) อภิสังขารมาร ด้วยการประพจน์พรหมจรรย์มีรักษาศีล เจริญจิตตภาวนา ทำ ปัญญาให้แจ่มแจ้ง (๔) เทวบุตรมาร ด้วยปฏิบัติเพื่อละสังโยชน์ ๑๐ คือ สักกายทิฐิ ความเห็นว่าเป็นตัวตน วิภิจฉา ความลังเลสงสัย สิลัพพตปรามาส ความถือมั่นศีลพรต กามฉันทะ ความพอใจในกาม พยาบาท ความคิดร้าย รูปราคะ ความติดใจในอารมณ์แห่งรูปฌาน อรูปราคะ ความติดใจในอารมณ์แห่งอรูปฌาน มานะ ความถือตัว อุทธัจจะ ความฟุ้งซ่าน อวิชชา ความไม่รู้แจ้ง (๕) มัจจุร ด้วยพิจารณาเห็นโลกโดยความเป็นของสูญ ด้วยเหตุ ๒ ประการคือ ด้วยการกำหนดเห็น สังขารว่าไม่เป็นไปตามอำนาจ และด้วยการพิจารณาเห็นสังขารโดยความเป็นของว่างเปล่า

Thesis Title : A Study of Māra in Theravāda Buddhism

Researcher : Phramaha Wichai Kittiwanno (Saopanao)

Degree : Master of Arts (Buddhism)

Thesis Supervisory Committee

: Dr. Phramaha Seree Buddharakkhito, Pāṭi IV, M.A., Dh.D.

: Asst. Prof. Dr. Somboon Tanya, B.Ed., M.Ed., Ed.D.

: Dr. Prapan Supasorn, Pāṭi VII, B.A., M.A., Ph.D.

Date of Graduation : 19 March 2013

ABSTRACT

These three objectives were to study (1) Māra in Theravāda Buddhism (2) the duties of Māra in Theravāda Buddhism and (3) the activities and influence of Māra in Theravāda Buddhism studied by Tipitaka commentary, texts and literatures of Buddhism or some thesis related to this research. The results were as follows:

Māra in Vinaya-Pitaka was an abstract with violence wishing animals under their control and pushing people to do evils. Māra in Sutta-Pitaka was a concrete object with the body which would trap people with complicated tricks resulting in the confusion of the behavior according to their behaviors in the form of god, people or animals. Māra in Aphidhama-Pitaka was an abstract with high complication resulting in misunderstanding. Māra in Aphidhama-Pitaka consisted of five kinds as (1) Māra of defilement (2) Māra of Aggregates (3) Māra of Deity (4) Māra of Karma-formation and (5) Māra of Death.

The roles of Māra were clear in Tipitaka that Māra of Defilement hindered to do virtue and stimulus people to do evils. Māra of Aggregates closed the truth together with deceiving the people in the cycle of inconsideration and suffers of sickness. Māra of Deity decorated mind of people to do severe evils, to be misled, and to stick to Dhamma. Māra of Karma-formation blocked or forbade people from doing good things such as Dhamma practice. Besides, it blocked the meditation to happen in the mind of people and caused scare with unusual pictures resulting fears and a lack of making merits or Dhamma enlightenment.

The Practices to deliverance from five Māras: (1) Māra of defilement (2) Māra of Aggregates (3) Māra of Deity (4) Māra of Karma-formation and (5) Māra of Death. In order to be free from Māra of defilement, people have to treat themselves in the way of Noble eightfold path. In order to be free from Māra of Aggregates, people have to consider the five groups of existences consisting of uncertainty, suffering, and shapelessness. In order to be free from Māra of Deity, people have to behave themselves according to the Buddhist metaphysics by keeping precepts, meditating, and clearing up their wisdom. In order to be free from Māra of Karma-formation, people have to practice to leave ten fetters such as personality view, doubt adherence to rule and rituals, sexual desire, greed for fine material existence, greed for immaterial existence, greed for immaterial existence, and pride restlessness ignorance. In order to be free from Māra of Death, people have to consider the world with two empty as out of our control and blankness or emptiness.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงเรียบร้อยด้วยดีโดยความช่วยเหลือจากบุคคลเหล่านี้ ขอกราบขอบพระคุณพระอาจารย์ ดร.พระมหาเสรี พุทธรุกิจิโต ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี เจริญพรขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ดันยะ อาจารย์ ดร.ประพันธ์ ศุภษร อาจารย์ที่ปรึกษาและควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้ช่วยให้คำปรึกษาชี้แนะวิธีการทำวิทยานิพนธ์อย่างดียิ่ง

กราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.พระมหาจิตติภัทร อจลธมฺโม ที่เมตตาต่อผู้วิจัยด้วยใจกำลังใจและให้คำปรึกษาแนะนำตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์เล่มนี้มาตั้งแต่เริ่มต้นของการศึกษา

กราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.พระมหาหัตถ์สถิตินนฺโท ที่ช่วยชี้ข้อบกพร่องและแนะนำแนวทางการแก้ไขการเพิ่มเติมเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์

เจริญพรขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพงษ์ คงสัตย์ ที่ได้เสียสละเวลาช่วยตรวจสอบชี้แนะและเสนอแนวทางการแก้ไขเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณพระครูสุนทรคุณวัตร เจ้าคณะตำบลจอหอเจ้าอาวาสวัดประมวลราษฎร์และห้องสมุดวัดประมวลราษฎร์ ที่เมตตาอนุญาตให้ผู้วิจัยได้ค้นคว้าและยืมหนังสือได้โดยสะดวกในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้จนสำเร็จด้วยดี

ขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี และผู้วิจัยขอขอบคุณและคุณประโยชน์จากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ เป็นเครื่องสักการบูชาพระคุณของบิดามารดา ครูอุปัชฌาย์อาจารย์ ตลอดจนผู้มีอุปการคุณทุกท่าน

พระมหาวิชัย กิตฺติวณฺโณ

๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖